

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1055 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@repate.hu

🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/ 103/2017/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

292/2017. (XII. 14.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ **Dr. Z. Zs.** meghatalmazott ügyvéd útján 2017. március 6-án előterjesztett **panaszát** a 2017. december 14-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos jogi képviselője 2017. március 6-án, postai úton terjesztett elő panaszt az ügyfelével szemben 2017. február 20-án foganatosított rendőri intézkedésekkel kapcsolatban.

I.

1) A panaszos a 2017. február 20-án vele szemben foganatosított rendőrségi előállítás oka, módja, ténye és időtartama miatt tett panaszt a Testületnél meghatalmazott ügyvédje útján. 2017. február 20-án a panaszos saját tulajdonát képező, *** frsz-ú személygépkocsijával közlekedett B. városban. A panaszos a gépjárművet 2009-ben újonnan vásárolta, és ezen időpont óta rendszeresen részt vesz a gépjármű a közúti forgalomban, valamint időszakos műszaki vizsgán is volt. A gépjármű megvásárlásakor már rendszámmal volt ellátva, viszont a gépjármű elejének kiképzése miatt azon a szokásos nagyságú fém rendszámtábla nem helyezhető el, ezért egy ún. matrica rendszámtábla került elhelyezésre a gépjármű orrészén, mely tény a forgalmi engedély is rögzíti. 2017. február 20. napján a panaszos a fent jelölt gépjárművel B. város térségében közlekedett, amikor egy egyedül eljáró rendőr igazoltatta. Az eljáró rendőr a panaszos személyi

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

okmányait, illetve a gépjármű okmányait elkérte, azok a helyszínen hiánytalanul rendelkezésre álltak.

A panaszos szerint az eljáró rendőr kioktató hangnemben, tényként közölte, hogy a gépjármű elejére felragasztott matrica-rendszám hamisítvány, és ezért a panaszos választhat: vagy az intézkedő járőr a szolgálati gépjárművel beviszi a panaszost a B.-i Rendőrkapitányságra, vagy pedig a panaszos a kifogásolt (saját) gépjárművével a szolgálati gépjárművet követve megjelenik a B.-i Rendőrkapitányságon.

A panaszos ezen utóbbi megoldást választotta, és a szolgálati járművet követve ment be a B.-i Rendőrkapitányságra, ahol a panasz szerint minden előzetes tájékoztatás nélkül előállítást foganatosítottak vele szemben, és egy előállító „helységben” helyezték el, mintegy 2,5 óra időtartamban.

A 2,5 óra időtartamot követően egy formális, két bekezdésből álló, rövid tanúvallomást rögzítettek, mert a panaszost tanúként hallgatták meg egy ismeretlen tettes ellen folyamatban lévő eljárásban. (Ami a panaszos feltevése szerint nem egy korábban elrendelt nyomozás és büntetőeljárás volt.)

A tanúmeghallgatást követően a panaszos az előállításra okot adó gépjárművével távozhattott anélkül, hogy a gépjármű vitatott rendszámát vagy a gépjárművet lefoglalták volna.

2) A panaszos jogi képviselője szerint a panaszlott intézkedés sértette az 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban Rtv.) 15.§-ában meghatározott arányosság követelményét, még akkor is, ha e törvény bűncselekmény alapos gyanúja miatt lehetőséget biztosít az eljáró rendőrnek az előállítás foganatosítására.

A panaszos előadása szerint mind a személye mind pedig a gépjármű azonosítására vonatkozó valamennyi okmány a helyszínen rendelkezésre állt, valamint az eljáró rendőr előállítás nélkül, a helyszínen is elvehette volna a járművezetésre jogosító engedélyt (okmányt), a jármű üzemben tartására vonatkozó hatósági engedélyt (okmányt), valamint a jármű hatósági jelzését.

A panaszos úgy véli, a rendőri intézkedés alapjogát súlyosan sértette.

A panaszos jogi képviselője szerint a rendőrség az Alaptörvény II. cikk, IV. cikk és XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos normákat is sértette, amikor a panaszost személyes szabadságában, szabad mozgásában indokolatlanul korlátozta, eljárásával emberi méltóságában sértette és indokolatlanul hosszú időtartamra tartotta őt elzárva.

A jogi képviselő hivatkozik továbbá a Rendőrség Etikai Kódexének 1., 5. és 7. pontjainak megsértésére is.

A panaszos jogi képviselője szerint, a helyszínen eljáró és intézkedő rendőr - amennyiben tényleg fennállt volna a bűncselekmény alapos gyanúja - a rendelkezésre álló okmányok és adatok alapján megidézhette volna szóban vagy írásban a panaszost, ha szükséges, lefoglalhatta volna a kifogásolt rendszámot vagy akár az egész gépjárművet, de azt semmi nem indokolta, hogy az egyébként ismert és köztisztelőben álló panaszost „személyi szabadságától megfosztva, emberi méltóságát sértve, indokolatlanul és hosszú időtartamra előállítás jogcímén fogva tartsa”.

3) A panaszos jogi képviselője a Testület részére csatolta a panaszos által aláírt ügyvédi meghatalmazását, a ***10/4877/2017. számú igazolást a rendőrségi előállítás időtartamáról, valamint a ***10/4877/2017. számú jegyzőkönyvet a tanúkihallgatásról.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az illetékes rendőri szervtől, valamint kérte az ügygel kapcsolatos rendőrségi dokumentumok és a konkrét kérdésekkel kapcsolatos rendőrségi álláspont megküldését. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A B.-i Rendőrkapitányság vezetője által a Testület részére megküldött átirat szerint az intézkedés jogalapját az képezte, hogy az intézkedő rendőr észlelte, hogy a panaszos által vezetett, és a tulajdonában lévő jármű elején, a lökhárítón egy olyan matrica alapú lapon szerepeltek a jármű egyedi azonosító karakterei, melyek méretükből adódóan, valamint gyártási idejéből, kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy jogszerűtlenül került fel a járműre.

Az intézkedés célja ezt követően az volt, hogy a jogsértő cselekményt előidéző személy felkutatásra kerüljön és a jogalkotói akarat teljesüljön.

Az intézkedő rendőr az észlelt jogsértést jelentette a parancsnokának, majd közölte a panaszossal, hogy a jármű elején felhelyezett, matrica alapú, „hatósági jelzés”-ként funkcionáló tárgy hamisítvány. A közlés azonban nem kioktató hangnemben történt, hanem ténymegállapítás volt. Ezt követően az intézkedő rendőr közölte a panaszossal, hogy előállítása válik szükségessé, melynek okát, jogalapját megjelölte, és a cselekmény súlyára, valamint a panaszos együttműködő magatartására figyelemmel, felajánlotta azt a lehetőséget, hogy járművével együtt fáradjon be a B.-i Rendőrkapitányságra, ahol a járművel és a személyével is tudnak további intézkedést foganatosítani. Az intézkedő rendőr tájékoztatta a panaszost arról, hogy ez esetben az eljárás végeztével, járművével tudja is folytatni az útját, viszont amennyiben erre nem hajlandó, akkor a panaszos által vezetett jármű a helyszínen hátrahagyásra kerül lezárt állapotban, és rendőri jelleggel ellátott szolgálati gépjárművel kerül előállításra a panaszos. Az intézkedő rendőr szem előtt kívánta tartani az intézkedés arányosságát, és teljes körű jogi felvilágosítást adni a panaszos részére, nem pedig kioktató hangnemet megütni.

A panaszos előállításának jogalapjaként a rendőrség az Rtv. 33.§ (2) b) pontját jelölte meg, mivel a panaszos bűncselekmény elkövetésével volt gyanúsítható, mint a szóban forgó járművet forgalomba helyezése óta birtokló, és elmondása szerint vezető személy.

A rendőri szerv által küldött felvilágosítás szerint a panaszost személyes szabadságában a szükséges ideig korlátozták, melynek ideje 2017. 02. 20-án 14 óra 25 perctől 2017. 02. 20-án 17 óra 55 percig tartott. Az intézkedés során a panaszos előállítására, kihallgatására került sor, majd szabadítva lett.

A rendőrségi álláspont szerint a panaszos „szabadítása előtt lekezelő, fenyegetőző hangnemben olyan kijelentéseket tett, hogy az intézkedő rendőr ismételve el újra a nevét, mert másnapról nem lesz már rendőr”.

2) A panaszos a szóban forgó intézkedéssel szemben a B.-i Rendőrkapitányságon is nyújtott be panaszt, melyet a kapitányságvezető 2017. március 28-án kelt végzésével (***10-105/5-11/2017. P.) a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. 32.§ (1) bekezdése alapján, figyelemmel az Rtv. 93.§ (3) bekezdésére a Testület értesítésének kézhezvételéig felfüggesztett.

3) 2017. február 21-én 12 óra 32 perckor büntető feljelentést tettek a B.-i Rendőrkapitányságon a panaszossal szemben, mivel az általa vezetett jármű első lökhárítóján a járműhöz tartozó karakterekkel ellátott, egy kisméretű, „D” típusú hatósági jelzésre hasonlító matrica volt látható. A járműhöz tartozó hatósági jelzést 2004 után állították ki, ezáltal a 326/2011. (XII. 24.) Kormányrendelet alapján a járműhöz tartozó matricarendszámot nem a P. Kft. adta ki. A cég által használt, egyedi azonosítók, hologramos védjegyek nem találhatók meg ezen a „rendszámon”.

A Szolgálatirányító parancsnok utasítására az intézkedő rendőr a tapasztaltakról fényképfelvételt készített.

A panaszossal szemben 2017. február 20-án 14 óra 35 perckor K. A. Z. c. r. törzsrőrmester ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajtott végre, amely során jogellenes cselekménnyel összefüggésbe hozható eszköz nem került elő. A panaszossal szemben kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor. A panaszos 2017. 02. 20-án 14 óra 45 perckor került átadásra a

B.-i Rendőrkapitányságon szolgálatot teljesítő Szolgálatirányító parancsnok részére, majd előállító helységben került elhelyezésre.

4) Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben az Rtv. 29.§ (1) bekezdése szerinti igazoltatás, Rtv. 31.0 (1) bekezdés szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, Rtv. 33. (1) bekezdés a) pont szerint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogás került foganatosításra. A rendőrségi előállítás 2017. február 20-án 14 óra 25 perctől 17 óra 55 percig tartott.

A fogdakönyv tartalma szerint a panaszos előállító helységben történő elhelyezésének időtartama 14 óra 45 perctől 16 óra 50 percig tartott, majd az előállító helységen kívüli elhelyezésének oka a panaszos tanúként történő kihallgatása volt. A panaszos élelmezést nem kért.

A panaszos jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást a rendőrségtől megkapta, viszont sérelmezte, hogy nem kapott azokról részletes tájékoztatást. A vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel kapcsolatban panasszal nem kívánt élni.

5) A tanúkihallgatási jegyzőkönyvből kiderül, hogy a panaszost 2017. február 20-án 16 óra 52 perckor tanúként hallgatták ki a B.-i Rendőrkapitányságon, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 347. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző és az (1) bekezdés b) pontja szerint minősülő hamis, hamisított vagy eltávolított egyedi azonosító jellel rendelkező dolog megszerzésével, felhasználásával vagy arról való rendelkezéssel elkövetett egyedi azonosító jel meghamisításának büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folyamatban lévő eljárásban.

A panaszos a tanúkihallgatás során elmondta, hogy a ***frsz-ú Alfa Romeo típusú személygépkocsi az ő tulajdona, melyet 2009-ben vásárolt, első tulajdonosként úgy, hogy nem távolította el róla sem az első sem a hátsó rendszámot, nem is változtatta meg. Elmondta továbbá, hogy nem tudja, hogyan kell kinéznie a matricázott rendszámnak, annak egyedi jellemzőit nem ismeri, ugyanakkor több alkalommal is megállították már és eddig nem jelezték neki, hogy nem lenne jó a rendszám.

6) A rendőrség megküldte továbbá a ***frsz-ú gépjárműről készített 14 darab fényképfelvételt, melyeken látható a gépjármű rendszáma, annak mérete és jelzései.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire **megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.**

1) A panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratok alapján a Testület vizsgálta a közlekedésrendészeti intézkedés jogszerűségét és indokoltságát.

a) A kérdés vizsgálata során a Testület az alábbi jogszabályi előírásokat vette figyelembe.

A rendőrség feladata az Rtv. 1. § értelmében a közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása, a terrorizmus elleni küzdelem és az Rtv.-ben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés. A rendőrség a bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében (Rtv. 1. § (2) bekezdés 2. pont), közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el (Rtv. 1. § (2) bekezdés 4. pont).

A Testület utal továbbá a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése szabályoz. Eszerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 8-9. §-ai értelmében a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A 8.§ (3) bekezdése szerint, ha a szándékos bűncselekmény elkövetésének helyszínén tetten ért vagy a menekülő elkövető elfogására nincs mód, a rendőr haladéktalanul intézkedik az elfogás és - szükség esetén - a helyszín biztosítása iránt. A 9.§ alapján a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy - jogszabály által meghatározott esetekben - helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett - ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak - szóbeli figyelmeztetést alkalmaz. A szóbeli figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetését elismerő személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására.

Az Rtv. 44. § (2) bekezdés b) pontja szerint a rendőr közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.

Az igazoltatás Rtv. 29. § (1) bekezdésben rögzített szabályai szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

b) A fenti hivatkozott jogszabályi rendelkezésekből kitűnik, hogy az Rtv. 44. §-a alapján a rendőr jogosult valamennyi, a közlekedésben résztvevő járművet közúti ellenőrzés alá vonni és ezen közlekedésrendészeti intézkedés során ellenőrizheti mind a közlekedési rendszabályok megtartását, mind pedig a jármű közlekedésbiztonsági állapotát. Ez az intézkedési jog a rendőrséget minden esetben – tehát akkor is, ha egyébként jogsértésre utaló körülményt nem tapasztal – megilleti. Míg az Rtv. 29. § alapján a rendőri intézkedéshez az szükséges, hogy a rendőr valamilyen jogellenes cselekmény gyanúját észlelje.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

A rendőrségi tájékoztatás szerint a panaszost azért vonták intézkedés alá, mert az intézkedő rendőr a Btk. 347. §-ába (egyedi azonosító jellel visszaélés) ütköző bűncselekmény gyanúját észlelte, mely szerint, aki egyedi azonosító jelet eltávolít vagy meghamisít, olyan dolgot szerez meg, használ fel, vagy olyan dologról rendelkezik, amelynek egyedi azonosító jele

hamis, hamisított, vagy amelynek egyedi azonosító jelét eltávolították, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról (a továbbiakban: Korm. r.) IV. fejezete tartalmazza a járművek rendszámára és a regisztrációs matricára vonatkozó előírásokat.

A Korm. r. 53. § (1) bekezdése szerint a rendszám tábla olyan hatósági jelzés, amely a Nyilvántartó tulajdonát képezi. A rendszám tábla gyártótól történő megrendelése és a közlekedési igazgatási hatóság azzal történő ellátása a Nyilvántartó, igazgatási szolgáltatási díj ellenében az ügyfélnek történő kiadása a közlekedési igazgatási hatóság feladatkörébe tartozik.

Az 54. § (2) bekezdése alapján 2004. május 1-jét követően a régi típusú rendszám tábla új típusban történő legyártását az igazgatási szolgáltatási díj igazolt megfizetését követően a közlekedési igazgatási hatóság engedélyezi és annak tényét bejegyzí a nyilvántartásba és a forgalmi engedély „Hivatalos feljegyzések” rovatába.

A Korm. r. 57. §-a rendelkezik arról, hogy ha a rendszám tábla felszerelésére nincs elegendő hely, vagy ha a rendszám tábla az átlagosnál nagyobb sérülési veszélynek van kitéve, a Műszaki Adatlap alapján B típusú vagy D típusú rendszám táblát kell kiadni, továbbá utólag engedélyezhető a B típusú rendszám tábla felszerelése, vagy a D típusú rendszám táblának a jármű elején történő alkalmazása. A közlekedési igazgatási hatóság a forgalmi engedély hivatalos feljegyzések rovatába és a nyilvántartásba a „B, illetve D típusú frsz. engedélyezve” záradékot jegyez be. A D típusú rendszám táblára vonatkozó záradék bejegyzése annak utólagos legyártása esetén a gyártásról szóló igazolás bemutatása után végezhető el.

Azt a tényt egyik fél sem vitatta, hogy a panaszos gépkocsival a közúti közlekedésben vett részt, ezért a Testület álláspontja szerint a kifogásolt rendőri intézkedéshez a fentebb említett Rtv. 44. § kellő jogalapot biztosított. Továbbá az Rtv. 29. § (bűncselekményben érintettség gyanúja) szintén megalapozta a kifogásolt intézkedést, mivel felmerült a gyanúja, hogy a gépkocsin található rendszám hamis, ugyanis az szabad szemmel láthatóan nem tartalmazta a biztonsági elemeket.

A Testület megállapítása szerint az intézkedő rendőrök a jogszabályi előírásoknak megfelelően, kellő jogalap birtokában jártak el a panaszossal szemben és vonták a panaszost intézkedés alá, ezért nem sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A panaszos előállítása kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos jogi képviselője kifogásolta, hogy a panaszos előállítása aránytalan volt.

A rendőrségi iratok két jogalapot – az Rtv. 33.§ (2) bek. b) és a 33.§ (1) bekezdését - jelöltek meg. Tekintettel arra, hogy az elsődleges jelentés az Rtv. 33.§ (1) bek. a) pontját jelölte meg, a Testület – figyelemmel a gyakorlatára - ezen előállítási ok alapján végezte el a vizsgálatot. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A fenti rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítást.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni, ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve.

A tettenérés további, hasonló jelentőséggel bíró tartalmi elemét magyarázza a 13/2013. számú büntető elvi határozat (EBH2013. B.13.). A Kúrai magyarázata szerint a „Be. 127. § (3) bekezdése a bűnüldözésre jogosult hatóságnak nyújtott civil jogsegély, aminek lényege, hogy az *elkövetőt elfogó, visszatartó* személy a hatósághoz képest helyzeti előnyben van, viszont törvényileg engedélyezett magatartása fejében sem lesz cselekménye hatósági, hanem megmarad magáncselekménynek. [...] Kétségtelen, hogy az *elfogás, visszatartás fizikai ráhatást* jelent, éppen ezért különösen vizsgálendő, hogy az irányadó tényállás szerinti történések azokon a kereteken belül maradnak-e, amelyeket a jogalkotó a Be. 127. § (3) bekezdése esetében meghatároz. A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. Tettenérés alatt értendő, ha a cselekmény az adott személy – a tettenérő – szeme láttára, észlelése mellett történik; olyan fizikai közelségben, amikor reális lehetősége van az elkövetéshez férni, az elkövetőt elérni, az elkövető után eredni. Mindez a forró nyom, az időveszteség nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége.”

A Kúria fenti magyarázata alapján megállapítható, hogy a tettenérésnek a *folyamatosság, a megszakítás nélküliség* mellett szükségszerű eleme az is, hogy annak keretében sor kerüljön az elkövető *fizikai ráhatással történő üldözésére, elfogására, visszatartására*. Amennyiben az elkövető fentiek szerint leírt nyomon követhetősége megszakad, vagy ha vele szemben nem

kerül sor – jellemzően fizikai ráhatással – üldözésre, visszatartásra, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Minthogy az előállítás az egyik legsúlyosabb jogkorlátozással járó intézkedés, amelyre az Rtv. lehetőséget biztosít a rendőr számára, a Testület álláspontja szerint az ezen intézkedésekre irányadó rendelkezéseket – az Rtv. 2. §-ában foglalt, az emberi méltóság és általánosságban az emberi jogok védelmével kapcsolatos rendőrségi kötelezettség minél teljesebb érvényesülése érdekében – megszorítóan kell értelmezni, és különös gondossággal kell értékelni, hogy megvalósulnak-e azok a körülmények, amelyeket az Rtv. a 33. § (1) bekezdése szerinti – azaz mérlegelés nélkül kötelező – szabadságelvonnás feltételeként a törvény megfogalmaz.

Mivel az intézkedő rendőr az ellenőrzést, intézkedést azért kezdeményezte, mert észlelte, hogy a jármű elején, a lökhárítón egy olyan matrica alapú lapon szerepeltek a jármű egyedi azonosító karakterei, melyek méretükből adódóan, valamint gyártási idejéből kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy jogszerűtlenül került fel a járműre, a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos vonatkozásában tettenérés szűkebb fogalma, a tényleges bűncselekmény elkövetése közbeni formája valósult meg.

Mivel tehát a Testület álláspontja szerint a panasz alapjául szolgáló esetben tettenérés történt, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjára való hivatkozás a panaszos előállításához kellő jogalapot biztosított.

Tekintettel arra, hogy a tettenérés kötelező előállítási ok, az Rtv. nem ad lehetőséget az előállítás mellőzésére, tehát ezen előállítási oknál a rendőrnek nincs lehetősége mérlegelésre, ezen esetekben az Rtv. 15.§-ban található arányossági szabályt nem lehet alkalmazni.

b) Az előállítás időtartama vonatkozásában az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos szerint a rendőrség indokolatlanul hosszú időtartamra tartotta őt elzárva.

Az előállításról kiállított igazolás szerint az előállítás 14 óra 45 perckor kezdődött és 16 óra 50 perckor fejeződött be.

A rendőri jelentésből kitűnik, hogy a panaszost 2017. február 20-án 14 óra 25 perckor vonták ellenőrzés alá, vele szemben 14 óra 35 perckor K. A. c. törzsőrmester ruházat-, csomag-és járműátvizsgálást hajtott végre, majd 14 óra 45 perckor a panaszos átadásra került a B.-i Rendőrkapitányságon szolgálatot teljesítő Szolgálatirányító parancsnok részére és előállító helységben került elhelyezésre. Az előállító helységben való elhelyezés 16 óra 50 perckor fejeződött be. A panaszost 16 óra 52 perckor tanúként hallgatták ki, mely eljárási cselekmény 17 óra 30 perckor fejeződött be. A panaszost 17 óra 55 perckor bocsátották véglegesen szabadon.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A Testület az időtartam értékelésekor az alábbi szempontokra volt figyelemmel. Az előállítás, mint szabadságkorlátozó intézkedés mindig célhoz kötött, ebből adódóan csak addig tarthat, amíg a célja megvalósul. Amennyiben a jelen esetben elfogadjuk azt a rendőri álláspontot, hogy az előállítás célja az volt, hogy feltárják az elkövetés körülményeit, akkor az intézkedés csak addig tarthatott, amíg ez a cél megvalósult. Az ügy körülményeinek tisztázásához pedig szükségképpen hozzátartozik a panaszos, mint tanú történeteiről való kihallgatása. Erre a rendőrségi iratok szerint 16 óra 52 perctől kezdődően került sor, így a Testület gyakorlata szerint az előállítás időtartamához hozzátartozik a kihallgatás ideje is, hiszen ezen idő alatt is a rendőrség hatalma, kontrollja alatt állt a panaszos.

Az előállítás eszerinti időtartama 14 óra 25 perc – 17 óra 55 perc. Ezen idő alatt kb. 30 perc intervallumban nyilatkoztatták a panaszost, kb. 10 perc volt a letételezés, ez idő alatt kb. 20 perc lehetett a fényképek elkészítése, jelentés írás kb. 30 perc. (Ezen adatokat a Testület a korábbi ügyekben felmerült időtartamok figyelembevételével számította ki.) A panaszossal szemben tehát kb. ½ óra intervallumban nem történt konkrét eljárási cselekmény. A Testület ezen időintervallumot nem tartotta kirívóan hosszúnak, ezért e körben a panaszos oldalán jogsérelmet nem állapít meg.

Mindezekre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos személyes szabadsághoz való joga az előállítás időtartama miatt nem sérült.

3) A panaszos sérelmezte a rendőr által használt hangnemet.

A Testület a panasz ezen része kapcsán emlékeztet az Rtv. fentebb hivatkozott 2. §-ára. Szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Független Rendőri Szakszervezet főtitkárának, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtitkárának a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, 2007. július 4-én Budapesten kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrré vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata

szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg a tv-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.” Az országos rendőrfőkapitány 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában ezzel a megközelítéssel egyetértett, és azt is kimondta, hogy még az intézkedés alá vontak „provokatív, durva, sértő magatartása sem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A panaszos szerint az eljáró rendőr kioktató hangnemben tényként közölte a panaszossal, hogy a jármű elejére felragasztott matricarendszám hamisítvány.

A rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőr, miután intézkedés alá vonta a panaszost, megfelelő tájékoztatást adott neki a további teendőkről, majd pedig igyekezett teljes körű jogi felvilágosítást adni a panaszos részére, nem pedig kioktató hangnemet megütni. Az intézkedő rendőr megjegyezte továbbá, hogy a panaszos az intézkedés során többször tett olyan kérdést, hogy nem érti, hogy „minek kell ilyen udvariásnak lenni?”. Továbbá szabadítása előtt lekezelő, fenyegetőző hangnemben olyan kijelentéseket tett, hogy az intézkedő rendőr ismétlje el újra a nevét, mert másnapról nem lesz már rendőr.

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadásai oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel a rendőrök által alkalmazott hangnem tekintetében.

A Testület mindezek alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök betartották-e az Rtv. 2. §-ában rögzített előírásokat, ezért a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

IV.

A Testület megállapította, hogy 2017. február 20-án 14 óra 25 perckor a rendőrség kellő jogalap birtokában járt el és vonta intézkedés alá a panaszost, ezért nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga azáltal, hogy az intézkedő rendőr elfogta és a B.-i Rendőrkapitányság elé állította a panaszost. A 2017. február 20-án történő események időtartama alatt nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga, az arányosság követelményének megfelelően járt el a szolgálatirányító. A panaszos által kifogásolt rendőri hangnem tekintetében a Testület nem tudott állást foglalni.

A fentiek alapján a Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

Budapest, 2017. december 14.

Dr. Lukács Tamás
elnök, előadó testületi tag

dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné Dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET